

of total laparoscopy and open surgery. It is a safe, effective and minimally invasive procedure reducing the number of open conversions. Besides the principles before any surgery, we would like to mention especially the method of operation.

KEY WORDS

Adrenalectomy, hand-assisted, large tumors.

.....

ÚVOD

Rukou asistovaná laparoskopická operativa je rozšířená v několika chirurgických oborech, nejen v urologii. Kromě všeobecně známých výhod laparoskopie, kterými jsou lepší kosmetický efekt, minimální bolestivost s nižší spotřebou analgetik, kratší doba hospitalizace s časným návratem do normálního života, má i své další výhody (1). Umožňuje jednodušší manipulaci s objemnými tumory, dále je zachováno taktilní čítí zajišťující bezpečnou disekci i koagulaci, poskytuje také lepší kontrolu větších cév (například přímý přístup na adrenální žílu u operací feochromocytomu nadledviny) a redukuje nutnost konverze v otevřenou operaci. Rukou asistovaná laparoskopie tedy představuje výhody standardní laparoskopie, avšak s využitím lidské ruky pro retrakci, trakci v operační ráně, bez nutnosti použití dalších portů či retraktorů (2).

První zmínka o této technice v literatuře pochází z roku 1994, kdy bylo popsáno provedení radikální nefrektomie s intraabdominální manipulací (3). První rukou asistovaná laparoskopická adrenalectomie byla publikována I. C. Bennettem a M. Rayem v roce 2002 (1), tedy deset let od popsání první čistě laparoskopické adrenalectomie v roce 1992 u pacientky s Cushingovým syndromem a adrenální masou (4).

V tomto sdělení demonstrujeme RALA jako bezpečnou alternativu k laparoskopické adrenalectomii (LA) pro větší tumory nadledvin s kratšími operačními časy a dobře kontrolovatelnými minimálními krevními ztrátami při provádění výkonu zkušeným operátorem.

ANATOMIE

Znalost anatomie a zejména topografické anatomie je naprosto nezbytná i v urologii. Nadledviny (latinsky glandulae suprarenales) jsou uloženy v retroperitoneálním prostoru, kde nasedají na horní póly ledvin v úrovni 11. hrudního obratle a jsou umístěny v jejich tukovém pouzdru. Ventrálně na pravou nadledvinu naléhají játra, na levou pankreas a žaludek. Dorzálně naléhají na bránici a mediálně je pravá nadledvina obrácena k vena cava inferior, levá k aortě. Důležitá je i znalost cévního zásobení. Do nadledviny zpravidla vstupují tři tepny: arteria suprarenalis superior, která je větví arteria phrenica inferior, arteria suprarenalis media odstupující z břišní aorty a arteria suprarenalis inferior z arteria renalis. Z hilu vystupuje vena centralis pokračující jako vena suprarenalis – ta jde vpravo přímo do vena cava inferior, vlevo ústí do vena renalis sinistra (5).

INDIKACE A KONTRAINDIKACE

K chirurgickému výkonu jsou indikovány hormonálně aktivní nádory a také afunkční tumory o velikosti nad 3–5 cm. V případě menšího rozměru se pomocí zobrazovacích metod provádějí kontroly v pravidelných intervalech a při progresi růstu je doporučena adrenalectomie, výjimečně parciální adrenalectomie u solitární nadledviny. Velikost expanze nerozhoduje při podezření na metastatický proces v nadledvině (1, 6). Do nadledvin nejčastěji metastazují primární nádory plic, prsů, melanom, karcinomy gastrointestinálního traktu, pankreatu, ledviny a další (6). Dle několika autorů je horní hranicí pro čistě laparoskopický výkon velikost nádorové léze 6 cm (7).

Kontraindikací adrenalectomie je neprovedené endokrinologické vyšetření před samotným zákrokem a při využití laparoskopického instrumentária jsou to obecné kontraindikace laparoskopických operací. Do absolutních kontraindikací spadá akutní peritonitida nebo střevní perforace, sepse, hypovolemický šok, infekce břišní stěny, nekorigovaná koagulopatie a rozsáhlé abdominální adheze u transperitoneál-